

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. I. De Beatitudinis essentia: de Voluntario & Libero.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

Angelorum *Via* fuit plusquam instantanea, Quia ex August. Beatitudinem acceperunt in præmium perseverantiæ, quæ dicitur aliquam moram: fuit tamen, ex communi PP. ac DD. sensu, admodum brevis; quanta præcisè fuerit, determinari non potest.

Impeccabilitas non potest esse naturalis ulli creaturæ, adeoque nec Angelis. Hæc Assertio nititur sola auctoritate S. Augustini, aliorumque PP. ex Scrip. id colligentium: Nulla enim ratio per se convincit creaturam aliquam non posse per sua intrinseca determinari ad bonum honestum tantum, sicut potest per extrinseca Dei auxilia semper efficacia.

Primum peccatum Angelorum non fuit luxuria corporalis, ut voluit Orig. neque luxuria spiritalis sita in nimio sui amore, sed (ut ex Tobia 4. colligunt Athan. Aug. & Ambr.) *superbia*, sita, non in efficaci appetentiæ æqualitatis cum Deo, quam sciebant esse impossibilem; neque in ambitione unionis hypostatice, cum hæc fuerit decreta post eorum peccatum: Sed in nimia sui æstimatione & dilectione, qua ambiunt dominatum in cæteras creaturas, & nulli voluerunt subesse, nequidem Deo per actuale imperium ipsos gubernanti.

Quia hac ratione Lucifer, *Isai. 14. Ezech. 28.* voluit esse similis Altissimo, hoc est, sibi ad beatitudinem sufficiens, & nullius imperio subiectus. Unde & videtur peccasse ex multiplici superbiæ motivo & affectu, adeoque gravissime.

Parum serius videtur conceptus P. Jacobi à S. Dominico, dum scribit in sua *Cassiopea l. 1. c. 2.* superbiam Luciferi sitam fuisse in eo, quod voluerit assimilari Deo, non in essendo, sed in agendo, scilicet absque physica prædeterminationis auxilio, contra quem Michael pro prædeterminatione illa decertans triumphavit, dicens, Quis ut Deus? Verum hoc neque apud D. Thomam, neque apud alios usquam commemoratum reperimus.

Dæmones sunt *obsinati in malo*, ut quamvis physice possint non peccare, cum ex *Dionysio*, naturalia retineant integra, moraliter tamen non possint: Quia sunt gratia destituti, & suis penis ad Dei odium vehementissime impulsivi. Augustinus eis solum negat potentiam moralem ad bonum morale, non verò physicam: ideoque dicendi non sunt habere physicam arbitrii inflexibilitatem.

Patiuntur à vero igne. Est hodie Catholica Doctrina, ex Scrip. & PP. ac præcipue ex S. August. Non patiuntur ab igne eundem dolorem, quem anima corpori unita, istius enim doloris objectum est malum perceptum sensu, quo illi carent. Nec patiuntur per

solam alligationem ad locum, quæ non potest causare tantos cruciatus, quantos describunt Sancti Patres. Neque per vehementissimam apprehensionem suæ damnationis ab igne excitatam; sic enim in eis non differret pœna sensus à pœna damni. Sed verè patiuntur per qualitatem spiritualem doloriferam ab igne, ut Dei instrumentor. iis impressam, quæ uruntur, non quidem propriè, quod Spiritui repugnat: minus tamen impropiè, quam in aliis sententiis supra expressis.

Ista *qualitas dolorifera*, est supernaturalis hoc sensu, quod superet omnem naturæ exigentiam, non quæ sit ordinis divini. Disconvenit illa qualitas Angelis seipsò, ut fætor odoratui. Dæmones habent complacentiam de malis hominum, non tamen *gaudium formale*, cuius sunt æquè incapaces, ac Beati veræ tristitiæ, cum gaudium illud merito censeri possit aliquod pœnæ levamen, quod in damnatis non admittitur.

Infernus, locus est pœnalis damnatorum, horrore plenus, & à Beatorum sede remotissimus, in ipso terræ centro: Hoc indicat passim *Scriptura*. In eo *semper aliqui* dæmonum fuerunt post eorum peccatum: *Omnes* in illum derudentur post diem iudicii. Modò aliqui exiis versantur in aëre, ubi puniuntur pœnâ essentiali, licet non accidentali detentionis in carcere infernali, de quâ pœna intelligi debent Scrip. & PP. dum indicant dæmones necdum esse absolute damnatos, scil. per sententiam illos ad carcerem infernalem perpetuo alligatam, quæ proferetur in die extremi iudicii. De his fusè *Estius in 2. Dist. 6. §. 14. Cornelius à Lapide in 2. Petri 2. v. 4. alique.*

Inferni capacitas pro innumera multitudine damnatorum (sunt enim multò plures damnandi quam salvandi) est valde angusta. Quidam dicunt continere spatium sex Leucarum horariarum cum dimidia, secundum omnem dimensionem. Iidem censent distare à superficie terræ 1237. leucis horariis. De hoc puncto latius tractat noster *Verkennis de Angelis Dist. 7. cap. 7.*

Hæreses.

Contra hanc primam Theologiæ Partem recensentur hæreses singule, cum suis Auctoribus, & refutantur, in fine *Tomi primi* hujus Operis pag. 143. sub hoc Titulo, *Notitia generalis Dogmatum* ab Ecclesia damnatorum, & sequuntur ordine Alphabetico sub his Titulis in particulari, pag. 149. *Deus, Beatitudo*, pag. 147. *Sc. Creatura, Angelus, Mundus, Præscientia, Prædestinatio, Diabolus, Infernus.*

inde
kin

Theo-
logia
D. IV

PRIMA SECUNDÆ
DE BEATITUDINE, ACTIBVS HVMANIS, LEGIBVS,
GRATIA, ET MERITO.
CAPUT PRIMUM.

De Beatitudinis essentia: De Voluntario, & Libero arbitrio.

§. I.

Beatitudo.

Beatitudo supernaturalis & formalis non consistit in aliqua Unione Physica substantiæ divinæ cum sub-
R. P. Arsdæ. Tom. II

stantia animæ, ut docuit Henricus à Gandavo, *Quodlib. 6. quest. 6. & quodlib. 13. quest. 12.* Non etiam in vera & reali Transformatione animæ in Deum ut suum principium, ut docuerunt aliqui Contemplativi, quos redarguit Lessius, *de summo Bono* Cap. 2.
C Dum

Dum igitur aliqui etiam *Patres* dicunt beatos in Deum *transformari*, intelligendū sunt de transformatione morali, quā Beati absorbentur in amorem Dei, & perfectam cum illius voluntate conformitatem.

Probabilis videtur Beatitudinis formalis essentiam non consistere in solo actu intellectus, per visionem, ut vult *D. Thomas*: nec in solo actu voluntatis per amorem, ut docet *Scotus*: sed in utroque simul, scilicet clara Dei visione, & perfecto ejus amore amicitiae, Ita *D. Bonaventura*, & plures alii. Ratio est, quia per hos duos actus habetur perfecta possessio summi Boni, in qua consistit perfecta beatitudo & felicitas.

Confirmatur summopere per extravagantem *Benedicti XII.* quae incipit, *Benedictus Deus*. Et per Decretum Conc. Viennensis, in *Clementina Dudum*, ubi dicitur, *Beatitudo consistere in visione & fruitione Dei*. Ex his existimare videtur *Vega*, & *Cordubensis*, assertionem hanc esse definitam, quod tamen verius negat hic *Suarez*, & plures alii, ideoque sententia haec non nisi probabilior aestimanda est.

Objectiones pro sententia oppositis possunt conciliari hac distinctione: Si beatitudo spectetur in genere moris, principaliter in Amore consistit, secus si in genere Naturae, sive affectionis objecti perfectè satiativi omnium desiderii. Nam ex Visione Dei illius Amor necessariò profluere debet, & sic utrumque saltem consecutivè necessariò connecti debet.

Visio *Essentia divina*, sine visione Personarum, simpliciter bearet. Quia esset boni simpliciter infiniti possessio.

Visio beatifica est *necessaria, ac perpetua*. Quia sine perpetuitate, & quidem cognita, non esset perfectè satiativa desiderii.

Beati *Visio reflexa* suae durationis perpetuae in decreto Dei, esset essentialiter indestruibilis, ideoque videtur repugnare. Quia deberet esse essentialiter vera, supposito quod à Deo semel producta fuerit, ideoque à parte post ratione objecti, sui scilicet istius decreti, esset intrinsecè & essentialiter aeterna: ens autem intrinsecè & ex essentia sua aeternum & indestruibile repugnaret perfectò Dei Dominio illud pro libitu destruendi: ideoque tale ens posse dari, *Suarez*, & *Vasquez* erroneum judicant.

Neque dicas, cum *Esparza*, hoc posse intelligi tantum de ente quod ratione suae perfectionis esset indestruibile, non ratione talis objecti.

Resp. rationem jam assignatam, utrumque evincere, repugnat enim ens ex sua intrinseca essentia repugnans Dominio Dei, ex quocunque praedicto illa repugnantia proveniat.

Beati sunt simpliciter *impeccabiles*. Est de fide, in quo erravit *Origenes*. Et patet ex *1. Petr. cap. 1.* ubi beatitudo dicitur, *hereditas incorruptibilis*.

Potentia peccandi in sensu diviso, non stat cum visione prout de facto datur; staret, si data fuisset ut in sui conservatione esset dependens ab aliquo actu libero Beati imperato sub peccato. Quia tunc visio semper esset posterior isto actu, cujus proinde libertati nihil posset officere.

Non potest etiam stare visio cum ullo *Mortali*, etiam *habituali*, imo nec cum ullo *veniali*. Quia est participatio divinitatis perfectissima, adeoque terminus divinae dilectionis ad perfectissimam Dei amicitiam elevantis: Cum qua amoris unione perfectissima, Dei offensa in nullo gradu consistit.

Vide plura de *Visione Beatifica*, *Lumine gloriae*, &c. supra *Part. I. cap. 1. §. 2. de Visione Dei*.

§. II.

Voluntarium.

Voluntarium sive spontaneum strictè, est quod procedit à voluntate cum cognitione. Latius patet voluntarium quàm liberum; quia omne liberum est voluntarium, non contra, uti patet in voluntatis actibus primo primis, in amore beatifico &c. quae sunt voluntaria, non tamen libera.

Voluntarium directum dicitur, quod est à voluntate positivè agente: *indirectum* quod est à voluntate ut non agente eum agere possit, aut debeat, uti & omnis actus liberi, & effectus ex ea secutus, v. g. dum navarchus caret voluntate dirigendi navem, quam teneatur habere.

De his & sequentibus, hic quaestiones tantum speculativa, infra Part. II. practica traduntur.

Ad *voluntarium indirectum negativum* non requiritur actus voluntatis; unde phisicè loquendo dari potest *pura omisso libera*, ad quam sufficit actum non poni à voluntate potente illum ponere.

Nec plus requiritur ut supposita obligatione, actus omisio sit peccaminosa. Ita cum pluribus docere videtur *D. Thomas* quaest. 2. de malo art. 1. *Aliquid*, inquit, *dicitur esse voluntarium non solum quia cadit sub voluntatis actu, sed quia cadit sub potestate voluntatis.*

Moraliter tamen non potest dari pura omisio libera sine aliquo actu eam causante, vel occasionante. Quia sine hoc vix procedit more humano.

Voluntas *pure omittens* habet negationem actus, à qua *praescindit* in statu indifferentiae, in quo est non volens praesens non negativè. Ad eam tamen praerequitur *cognitio moris avocantis ab actu*, sine qua haberi nequit indifferentia iudicii, adeoque nec aequilibrium voluntatis.

Porro ad omisionem liberam etiam requiritur *potestas sufficiens ad actum*. Sine hac enim non esset à voluntate non agente cum possit agere: unde omnis omisio voluntaria est libera, & ad eam requiritur aliquis actus intellectus objectum proponens sub indifferentia, licet non actus aliquis à voluntate elicitus.

Hinc *omisio peccaminosa* ex ignorantia vincibili supponit cognitionem confusam obligationis agendi, quae tamen obligatio non est necessaria ad omisionem voluntariam; sed solum ad peccaminosam, de qua *S. Thomas*, aliique.

Effectus ex omisione secutus ut sit *voluntarius*, requiritur aliqua ejus cognitio, non obligatio eum impediendi si sequatur per se, secus si per accidens, ut rectè *S. Thomas* aliique. Quia alioqui talis effectus non esset moraliter connexus cum omisione & omittente ut ejus causa.

Hinc peccata non sunt voluntaria Deo omittenti illa impedire, nequidem indirectè & permissivè.

Impediendi effectus obligatio, in eo causat rationem voluntarii indirectè, faciendo ut habeat connexionem moralem cum non impediende, à quo debebat & velut exigebat impediri, ratione cujus connexionis prudenti iudicio effectus tribui potest non impediendi ut ejus causa. Id autem ex quo aliud sequitur per accidens, non est ejus causa, quia causa essentialis est per se influere.

Dico,

Dices, contra puram voluntatis omissionem: Concipi non potest, quomodo per illam possit voluntas ex indifferenti circa aliquod objectum fieri determinata, quod mutationem aliquam novam requirit. Ergo nunquam datur illa omisso per se sine aliquo actu positivo voluntatis.

Resp. Satis id concipi posse, & ad illam determinationem & mutationem sufficere, ipsum exercitium libertatis per solam applicationem potentiae liberae ad certum objectum absque illius actu, praesupposita intellectus cognitione, motivis indifferentibus &c. & sic tollendo indifferentiam actus primi, & constituendo se in illo statu, ut ipsa omisso sit ipsi moraliter imputabilis. Atque ita in hac sententia facilius intellegitur exercitium libertatis divinae sine novo actu, uti & resistentia voluntatis nostrae gratiae divinae, per solam non cooperationem nostram cum gratia: quamvis sententia negans dari in voluntate nostra puram omissionem liberam, sit etiam probabilis.

Violentum est ab extrinseco, resistente passo, dicitur etiam respectu appetitus innati, *coactum* vero respectu solius elicit.

In voluntatem *violentia* proprie cadere non potest quoad actus a se elicitos. Sunt enim voluntarii eo ipso, quo sunt a voluntate elicit: Potest *improprie*, imò & proprie quoad cessationem ab actu, sed a solo Deo. Item quoad actus imperatos materialiter, id est, actus potentialium, quibus voluntas solet imperare: non tamen quoad motum vitalem potentiae motiva, nisi a Deo violentia illa inferatur.

Ex Metu quod procedit, est voluntarium absolute & ordinariè involuntarium secundum quid, ut iactura mercium metu naufragii, non semper, ut patet in efficaci fuga peccati ex metu gehennae: unde metus minuit quidem peccatum, non tollit. De quo infra in Tomo II. part. III. tract. I. quest. 21. de Attritione ex Metu gehennae.

Concupiscentia per se loquendo causat voluntarium simpliciter, non involuntarium secundum quid, nisi per accidens, ut quando reluctatur conscientia. Ratio est, quod non movet ad minus malum studio vitandi majoris, sicut metus, sed ad bonum delectabile, ad quod voluntas de se habet propensionem.

Hinc concupiscentia auget voluntarium, licet minuat liberum, quatenus augendo ejus voluntatis inclinationem, minuit indifferentiam, ut rectè S. Thomas.

Ignorantia qua dicitur antecedens non causetur a voluntate, & causet opus; *concomitans* neque causetur a voluntate, neque causet opus; *consequens* causetur a voluntate: si causet opus, est antecedens secundum quid, si non causet, concomitans secundum quid dici debet.

Ignorantia affectata, est studiosè quaesita; *Crassa*, est orta ex gravi negligentia, *non crassa*, ex levi, *invincibilis* & iusta est, quae moraliter vitari nequit, *vincibilis* contra, quae per voluntatem vinci potest.

Si ignorantia sit absolute antecedens causet involuntarium simpliciter quoad circumstantias ignoratas: *concomitans* non causet voluntarium nec involuntarium positivè, sed involuntarium privativè, seu non voluntarium in subiecto capaci; *consequens* causet voluntarium simpliciter, & subinde involuntarium secundum quid, quando nempe est causa operis.

De ignorantia *invincibili ac vincibili* deducuntur resolutiones infra in Tomo II. Tract. I. pag. 8. &c.

R. P. Arsd. Tom. II.

Repugnat *volitio* objecti sine praevia ejus cognitione: Est S. August. & Bernardi, contra Gerionem & Bonavent. Unde S. Dionysius ad unionem cum Deo non excludit omnem cognitionem, sed solum rerum creaturarum. Experientia Extrariorum absque ulla, ut ajunt, cognitione Deo affectivè unitorum, est mentis deceptio, quae facilitate piorum affectuum putant se nihil cogitare, & sine cogitatione amare, &c.

Movet *voluntas potentias inferiores*, non physicè, sed imperio efficaci ratione subordinationis, & radiationis in ejusdem animae potentia.

Voluntati subjiciuntur *sensus externi* mediatè: *sensus interni*, appetitus sensitivus, & intellectus immediatè, sed solum civiliter; potentia motiva despoticè, id est, sic ut resistere non possit.

§. III.

Liberum.

Liberum variè accipitur, nempe pro immuni a servitute hominis, a peccato, a concupiscentia, a coactione, & a necessitate antecedente. Libertas a peccato est libertas procedens a gratia eam conferente; libertas a coactione est libertas naturae tali per se competens: libertas a necessitate est libertas indifferentiae, sive, potentiae se ad utrumvis determinandi.

Liberum arbitrium convenit homini in statu naturae lapsae, etiam in iis quae sunt virtutis & vitii. Est de fide contra Lutherum, Calvinum &c. Patet ex Scrip. Concil. PP. ac praesertim ex S. Augustino, qui solum vult peccato primi hominis perditam esse libertatem a servitute peccati, diaboli, & concupiscentiae. Consistit vera libertas in libertate indifferentiae, non in sola essentiali, sive a coactione, uti latius de s. prop. Jansenii Tomo I. Tract. II. cap. II. pag. 117. & pag. 114.

Actus liber non est aliquid simplex, sed complexè significabile, plura diversimode importans ex parte cognitionis, principiorum &c.

Quod in actu libero directè Deo placet, vel displicet, est ipse actus, non secundum se, sed ut subsistans variis connotatis, positivis, negativis, &c. ex quibus varia sunt ad bonum & malum indifferentiae, uti & ipsa libertas illis innixa.

Voluntas potest ex *mediis aequalibus* eligere alterutrum, imò & minus bonum. Quia hoc est utile, & utilius ad unum tale medium non esse necessitatum. Ratio ulterior est, quod utrumque requiratur ad libertatem. Cum enim motiva in utramque partem semper proponantur ut aequalia, vel ut inaequalia semper esset voluntas suspensa in casu aequalitatis, vel necessitata ad unum in casu inaequalitatis, quod salvà verà libertate indifferentiae admitti non potest.

Hinc homo volens salvari non necessariò eligit medium securius: alioquin ejus electio non esset libera, & consequenter meritoria non foret.

Voluntas sive creata sive increata necessitata ad melius non esset libera: unde certum est voluntatem divinam posse ex bonis creatis aequalibus eligere utrumlibet, & ex inaequalibus minus bonum praeligere.

Eligere potest voluntas minus bonum, specificativè, non reduplicativè, sic nempe ut minoritas boni sit morale motivum electionis. Sic enim ferretur voluntas in malum quae tale: nam electio minoris boni, praesens qua talis, est inordinata, nullo alio motivo concurrente.

rsde
kin

theo-
logia

P. IV

Ista *electio minoris boni* fit propter rationem tenentem se ex parte potentiae, v. g. ratione exercitii libertatis, seu, quia ita placet. Unde per hoc non praefertur minus bonum majori signatè, sed solum exercitè, quia scilicet hoc magis faver libertati ad electionem indifferentem boni à Deo hominibus concessa.

Efficax intentio finis determinat ad electionem *unici mediis* propositi ut hic & nunc necessarij; quo non obstante electio remanet libera, tum denominativè, tum quoad circumstantias non necessarias ad finem, non quoad substantiam actus. Quia ut sic est necessaria ex suppositione antecedente, & non procedit à voluntate immediatè ante indifferenti, quia supponitur intentio finis fuisse absolutè efficac.

Non solet intentio esse *absolutè efficac* ante medij cognitionem, sed habet hanc tacitam conditionem, si in medio non reperitur nimia difficultas, aut aliqua inhonestas.

Quæres 1. An ad actum voluntatis liberum requiratur imperium rationis, sive iudicium practicum determinans, cum quo non possit componi non actus?

Respond. negativè, cum *Suare, Vasque, Oviedo*, contra nostrum *Valentiam, & Bellarminum, cum variis Thomistis*. 1. Quia posito tali imperio voluntas non esset libera ad non agendum. 2. Quia intellectus, à quo procederet istud imperium sive iudicium practicum, non est potentia formaliter libera. 3. Quia si illud ipsum imperium rationis debeat dependere à libertate voluntatis, vel dabitur progressus in infinitum, vel deveniendum erit ad aliquem actum voluntatis liberum, qui ab isto imperio sive iudicio practico non dependet, ut facile patet consideranti.

Quæres 2. An aliqua potentia naturaliter non libera, v. g. alicujus animalis, possit elevari à Deo ad liberè agendum?

Resp. negativè, quia solus intellectus potest rem proponere cum indifferentia objectiva: & sola voluntas est potentia libera, sive capax libertatis, cum etiam ex libertate voluntatis humanae probetur animæ immortalitas, ex communi Theologorum consensu.

CAPUT II.

De actuum humanorum Bonitate & Malitia.

Bonitas moralis est convenientia cum recta ratione, Malitia est disconvenientia. Alia est *objectiva* ab objecto, alia *formalis* ab intrinseco actui conveniens: hæc sumpta incompletè est ipsa actus tendentia, completè insuper dicit libertatem &c.

Actus internus accipit bonitatem ab objecto ut *convenienter* amabili, vel odibili; malitiam ab objecto ut *disconvenienter* amabili, vel odibili. Objecta actuum interiorum, quæ secundum se sunt actus externi virtutis aut vitii, ut datio elemosynæ, habent formaliter bonitatem & malitiam moralem, alia non casualiter.

Actus versantes circa objecta de se *indifferentia* bonitatem aut malitiam accipiunt ex objecto formali, & circumstantiis. Bonitas ex objecto est prima & specifica, cum actus specificentur ab objecto, etiam in esse morali: similiter malitia actus sic specificatur.

Ut *bonus* censetur actus, debet ferri in honestatem

objecti saltem confusè, cum ab ea debeat specificari, & constitui in esse actus honesti: at verò ut sit *malus* sufficit quod objecti malitia sit cognita, & interpretativè volita: Malum enim est ex quolibet defectu.

Circumstantia est affectio accidentalis actui spectato in genere moris, aliquid tamen ad bonitatem, aut malitiam conferens est septuplex, scil. *Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando*. Convenit etiam actui interno, ut duratio, intensio, modus quo fit cum majori, aut minori libertate, cognitione, resistentia, aut inclinatione passionis aut habitus, & similes circumstantiæ, quæ se tenent ex parte actus aut potentie agentis. Quædam ex illis mutant speciem moralem actus, quædam non mutant. Sic duplicem speciem peccati habet volitio occidendi hominem in loco sacro, scil. homicidii & sacrilegii.

Bonitas & malitia sunt essentialis actui in esse *moris*, non in esse *nature*, cum quilibet actus entitativè invariatus fieri possit ex bono non bonus, per sublationem libertatis.

Quando est *Electio mali mediis* ad finem malum, habet *duplicem malitiam*, & quidem specie diversam quando finis & medium habent malitias specie diversas, ut cum quis vult furari ad fornicandum. Secus est in electione boni præcisè ut mediis ad bonum finem. Quia tunc electio honestatem medij secundum se non attingit.

Actus minus perfectus potest imperare actum se perfectiorem, quia actus imperans non est principium ejus productivum, sed applicativum virtutis productivæ actus perfectioris. Hinc attitio hic & nunc imperans efficaciter contritionem non tollit ejus meritum, imò nec libertatem: Quia eo casu, actus imperans & imperatus sunt ex eadem determinatione voluntatis.

Actus imperatus, ab imperante accipit bonitatem extrinsecè & denominativè, eodem ferè modo, quo actus externus ab interno; secus imperans ab imperato: Quia ille ab hoc non dependet, sicut hic ab illo, utpote ab ordinante in finem determinatum.

Aliquis actus *venialiter malus* potest pro instanti quo est, imperare actum v. g. amoris Dei destructivum peccati mortalis: Quia amor ille per se mortali opponitur, neque per actum imperantem intrinsecè vitatur.

Actus externus per se nihil addit bonitatis aut malitiæ actui interno in ordine ad meritum aut demeritum coram Deo, qui ex Script. & PP. voluntatem profecto accipit: Ratio est, quod per se nihil addat libertatis. Plerumque tamen auget ejus bonitatem aut malitiam, *per accidens*, ratione majoris durationis, intensiois, & numericæ multiplicationis, quæ in actus externi exercitio intervenire solet.

Dices, Perceptio externa Sacramenti, & passio Martyrii addit peculiarem bonitatem actui interno quod illa desiderantur.

Resp. Illam addi ex opere operato, non ex opere operantis, de quo hic agimus.

Dantur aliqui actus *Indifferentes secundum speciem*, non positivè, id est, quibus ex suâ essentia convenit indifferentia ad bonum & malum, sed præcisivè, id est, de se abstrahentes à bono & malo, ut volitio abstracta calefactionis, ambulationis &c. & hoc sæpius Patres indicare & velle videntur. Ratio, quia in hoc nulla ostenditur deordinatio. Major est difficultas,